

Duizenden vacatures, maar vluchtelingen weten nauwelijks een baan te vinden

De afstand van de 25.000 statushouders tot de arbeidsmarkt is nog altijd veel te groot

Rob de Lange
Amsterdam

Het lukt gemeenten niet of nauwelijks om de 25.000 asielsstatushouders met een bijstandsuitkering aan het werk te helpen. Dat blijkt uit een schriftelijke rondgang van het FD langs de ruim dertig regio-coördinatoren van de gemeentelijke sociale diensten. De diensten zelf houden het op een gebrek aan geld en een teveel aan regels. Anderen zien te weinig gevoel voor urgentie en daadkracht bij de gemeenten.

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid reageert bezorgd. 'Er zijn te veel statushouders met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het moet en kan echt beter', zo laten de staatssecretaris Tamara van Ark (VVD) en minister Wouter Koolmees (D66) in een gezamenlijk antwoord weten.

Landelijk bezien is de arbeidsdeelname van de grootste groep nieuwkomers — uit Syrië en Eritrea — die sinds 2014 naar Nederland is gekomen na anderhalf jaar slechts 5%. Tegelijkertijd zien de coördinatoren van de sociale diensten in bijna alle sectoren voldoende vacatures waar statushouders in principe voor in aanmerking komen.

De antwoorden van de regio-coördinatoren komen overeen met de bevindingen uit een intern rapport van Divosa, de koepel van sociale diensten. De gang naar werk komt daarin naar voren als een 'springprocessie van Echternach', de aanduiding van een proces dat onnodig traag verloopt. 'De landelijke inrichting van integratie en inburgering is in hoge mate gebureaucratiseerd en vaak slecht op elkaar afgestemd', schrijven de rapporteurs. Zo overlappen verplichte taallessen soms met werkroosters, tot frustratie van zowel werkgevers als docenten.

Niet alle gemeenten konden cijfers aanleveren. Sommige houden

alleen bij hoeveel statushouders een leer-werktraject zijn gestart. Een greep uit de regio's die wel bijhouden hoe groot de uitstroom is, geeft een bedrevend resultaat.

In de regio Drechtsteden zitten 752 statushouders in de bijstand, 56 wisten in 2017 betaald werk te vinden. In Zuid-Kennemerland IJmond waren dat er 4 van de 88. In de regio Helmond de Peel (348 statushouders) zijn de resultaten niet veel beter. In Asten vond één persoon een baan, net als in Someren. In Deurne bleef de teller op nul staan.

Bij elkaar wisselden in de zeven aangesloten Brabantse gemeenten 18 mensen hun uitkering in voor

Uit Syrië gevluchte statushouders leren Nederlands in Nijmegen.

FOTO: MARCEL VAN DEN BERGH/
HOLLANDSE HOOGTE

Gemeenten ontberen de mankracht om maatwerk af te kunnen leveren

een salaris. Amstelveen en Aalsmeer (AA) behaalden dubbele cijfers. Van de 1102 vonden 33 mensen betaald werk. Geen enkele regio wijkt van het beeld af.

De gemeenten ververen zich op verschillende manieren. Inburgering duurt gemiddeld drie jaar, stellen ze. Tot die tijd is het ondoenlijk om van iemand die een traumatische vlucht achter de rug heeft en de taal onvoldoende beheerst te vragen een baan te vinden, zeker nu hij of zij tegenwoordig zelfverantwoordelijk is om zijn weg in de Nederlandse samenleving te vinden.

Ook vergt begeleiding naar betaalde arbeid maatwerk. Gemeenten ontberen daar de mankracht voor door aanhoudende bezuinigingen. Vaak heeft tijdige huisvesting prioriteit, omdat een vaste woon- en verblijfplaats voorwaarde is voor het verkrijgen van een uitkering.

Koolmees en Van Ark noemen het 'een topprioriteit om nieuwkomers vanaf hun eerste dag in Nederland te laten starten met taallessen en hen zo snel mogelijk aan het werk te krijgen.' Gemeenten hebben in hun ogen nu al meer mogelijkheden om het integratieproces te versnellen, maar ze kondigen niettemin aan 'samen met onder meer gemeenten, de hele inburgering op de schop te nemen. De taallessen en aan het werk gaan, krijgen daarin een belangrijke rol.'

Eerder deze week toonde Koolmees zich enthousiast over een project in Veldhoven waar voor het eerst een private investeerder statushouders intensief gaat begeleiden naar betaalde arbeid.

'Mensen vrezin voor uitkering'

Ok Annemiek Dresen ervaart de mismatch tussen gemeente en arbeidsmarkt. Zij is oprichter van NewBees, een organisatie die in drie steden vluchtelingen aan concrete werkprojecten koppelt. 'Het is toch doodzonde als we het talent van deze mensen niet snel inzetten.'

NewBees is oorspronkelijk opgezet om asielzoekers vanuit een azc vrijwilligerswerk aan te bieden. 'We zijn met onze "doelgroep" meegegroeid en ze hebben nu bijna allemaal een bijstandsuitkering, maar meestal geen werk.'

NewBees begeleidt nu zo'n 250 statushouders. Dresen hoopt dat 10% binnenkort aan de slag gaat. Dat kan volgens haar beter, door een pragmatische aanpak om taalbeheersing en werk te combineren. 'Geef mensen de mogelijkheid te werken, de taal te leren en gaandeweg de nodige extra certificaten te halen. Taalonderwijs zou daarbij veel meer toegespitst kunnen worden op de arbeidsmarkt. Een schilder heeft een andere woordenschat nodig dan een horecamedewerker. Bovendien kan iemand dan meteen deelnemen in de samenleving, in plaats van te moeten wachten.'

Dresen ziet wel meer animo bij werkgevers, maar ook veel onbekendheid met de doelgroep. 'Ik spreek op allerlei bijeenkomsten en conferenties, waar het altijd wemelt van de beleidsmakers en wetenschappers. De private sector zie ik zelden. Die dialoog is belangrijk. Het vraagt wel wat van bedrijven om culturele verschillen op de werkvloer te overbruggen.'

Nog een barrière is dat veel mensen voor hun uitkering vrezin. Ze pleit voor een 'zachte landing' op de werkvloer, met flexibele arbeidsdeelname, waardoor mensen sneller waarde toevoegen.

'We creëren zo een granieten laag in de bijstand'

Maarten van Ooijen (adviseur Lysias Consulting,

CU-raadslid van de gemeente Utrecht) doet veel onderzoek naar de arbeidsparticipatie van statushouders.

Zijn conclusie: het gaat niet snel genoeg.

'Dit is echt een mega-urgent probleem.'

'We hebben te lang gezegd dat we deze mensen het beste eerst een tijdje met rust konden laten en zorgen

voor huisvesting en een uitkering. Een misvatting van de bovenste plank.'

Hij waarschuwt: 'Als we deze groep nu niet snel aan het werk krijgen, creëren we over een paar jaar een granieten laag in de bijstand van tienduizenden mensen. Dan is de afstand tot de arbeidsmarkt zo groot dat betaald werk onrealistisch wordt.'

Gemeenteraden moeten het voortouw

nemen, zegt hij, en de cijfers boven tafel halen. 'In Utrecht hebben we het gedaan en de schrik was groot. 95% van de 1400 statushouders is uitkeringsafhankelijk. Opeens staat het probleem dan hoog op de agenda.'

Werkgevers zijn volgens hem, gezien het hoge aantal vacatures, meer dan ooit bereid mensen aan te nemen: 'We hebben een geweldig aanbod voor ze. Bijna allemaal

jonge mensen met veel potentie. Het vergt van werkgevers een investering, dat wel. In een halfjaar zijn al enorme stappen te maken.'

Het gaat volgens de 27-jarige parttime-

politicus vooral om organisatie. 'Net zoals dat in het veiligheidsdomein gebeurt, waar politie, justitie en gemeente samen om de tafel zitten om op individueel niveau cases te bespreken. Breng de statushouders met naam en toenaam in beeld om ervoor te zorgen dat alles klopt: opleiding, werk en taallessen. Zo'n aanpak kost geld, maar de besparing op termijn is enorm.'